

КАТЕРИНА ЛАЗОР,

к.політ.н., доцентка кафедри психології, здобувач 2 курсу Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

KATERYNA LAZOR,

*Ph.D in political science, associate professor of the Department of Psychology, graduate of the 2nd year of the Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of Taras Shevchenko National University of Kyiv
<https://orcid.org/0000-0003-3706-5708>*

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

LOCAL GOVERNMENT IN THE CONDITIONS OF RECOVERY OF UKRAINE: CHALLENGES AND PROSPECTS

After the beginning of a full-scale war, the activities of local self-government and state authorities underwent many changes. Despite this, they were actively helping to meet the needs of the military. In order to organize the work of local self-government, various meetings were held both at the domestic and international level, and decisions were made regarding the ensuring the democratic governance in the post-war period, though these ideas need much more time to come into life. Despite all the difficulties that await the country, unification of local self-government in such a difficult time and helping the military to win the war became a real model for municipal entities of all states and it deserves respect.

Keywords: local self-government, democratic government, state, country.

Після повномасштабного вторгнення російської федерації діяльність органів державної влади та муніципалітетів суттєво змінилася. Новим викликом є необхідність приймати оперативні рішення в ситуаціях, які вимагають швидких дій та швидкого реагування для забезпечення безпеки та порятунку життів.

Органи державної влади та місцевого самоврядування відігравали важливу роль у задоволенні багатьох потреб воєнного часу. Рішення, які приймаються на центральному рівні для забезпечення належного функціонування органів місцевого самоврядування, приймаються спільно для забезпечення потреб цивільного населення та військовослужбовців.

Міністерство розвитку територій України безпосередньо контактує з органами регіонального та місцевого самоврядування. У штаб-квартирі Ради Європи у Страсбурзі відбувся діалог високого рівня на тему «Належне демократичне врядування в Україні: досягнення, виклики та шлях вперед у повоєнний період» з метою післявоєнного планування відбудови України. Учасники конференції високо оцінили досягнення діяльності місцевого самоврядування та децентралізації під час війни.

У рамках діалогу учасники обговорили виклики та можливі шляхи забезпечення належного демократичного врядування у післявоєнний період, зосередившись на п'яти ключових сферах:

- підвищити ефективність місцевого самоврядування з урахуванням викликів, які виникають під час воєнного стану. Це залежатиме від процесу відновлення України та процесу отримання Україною статусу кандидата в ЄС;
- перехід від військової адміністрації до цивільної під час воєнного стану: механізми забезпечення демократичного процесу та безпечного та демократичного виборчого середовища;
- можливі шляхи подолання та посилення інституційної спроможності органів управління післявоєнним виборчим процесом;
- надання виборчих прав повоєнним громадянам;
- оптимізація систем районної адміністрації та вплив на адміністрування районної організації та виборчих процесів [1].

Питання про місцеве самоврядування після війни було включено до плану відбудови, розробленого Державною комісією перебудови України.

Запропонований план має чотири основні цілі:

- оновити адміністративно-територіальні системи;
- закріпити розподіл повноважень між усіма рівнями органів місцевого самоврядування та органів державної влади;
- запровадити ефективні та гнучкі системи навчання та просування посадових осіб місцевого самоврядування, створивши тим самим привабливі та сприятливі умови праці в державних службах;
- удосконалити виборчу систему місцевих виборів [2].

Тому пропонується низка додаткових невідкладних заходів для пом'якшення проблем, які виникли внаслідок змін у демографічних та економічних структурах громад. Деякі з цих заходів можна реалізувати шляхом доопрацювання чинних законів щодо компенсацій для ВПО та бізнесу на постраждалих територіях. У той же час варто зробити закони про компенсації та допомогу ВПО більш гнучкими з огляду на різноманітність обставин, які виникли за останні чотири місяці.

Місцевим органам влади в районах, які приймають внутрішньо переміщених осіб у школах та інших закладах, слід допомогти впоратися з ситуацією. Важливим є також стимулювання економічної активності для створення робочих місць для цих категорій населення.

Коли справа доходить до створення економічних стимулів для бізнесу в постраждалих регіонах, особливо у формі безмитних зон і податкових пільг загалом, місцеві органи влади мають менше фіскальних і фінансових інструментів, ніж уряди, тому місцеві бюджети не повинні бути принесені в жертву, щоб подолати негативні наслідки економічного спаду.

Тимчасова децентралізація влади (передача повноважень від місцевої державної адміністрації до військового державному управлінню), зрозуміло під час війни, не повинна стати постійним атрибутом системи місцевого самоврядування. Необхідно заохочувати та фінансово стимулювати більш сильні форми міжмуніципального співробітництва. Економічного відновлення важко досягти без допомоги сусідів, особливо навколо великих міст.

На думку опитаних Радою Європи, агломерація (особливо Київ) сприяє ситуаційній співпраці між громадами, як щодо організації військової оборони, так і щодо заходів з відновлення, отже, її корисність у воєнному стані вже була продемонстрована. Однак агломерація страждає від поділу влади (зокрема між Києвом і Київською областю) та неузгодженого міського планування сусідніх громад.

Принципи «розумного» та «зеленого» міського (просторового) планування мають бути основою для діяльності з реконструкції, особливо за підтримки Європейського Союзу. Зазначені рекомендації мають бути реалізовані, зокрема, в рамках спільної ініціативи «Добре демократичне врядування в Україні: рух вперед у повоєнний період». Ініціатива була започаткована наприкінці червня Радою Європи спільно з Комісією ВРУ з питань місцевого самоврядування, Міністерством громад та розвитку територій та Центральною виборчою комісією.

Таким чином, масований військовий наступ російської федерації проти України, який розпочався в лютому 2022 року, вплине на демократичне врядування в Україні на всіх рівнях, у тому числі, серед іншого, на динаміку децентралізації.

Але, головне, що об'єднання органів місцевого самоврядування для перемоги у війні проти росії стало справжнім зразком для місцевого самоврядування в усіх державах і заслуговує на повагу та подальше детальне вивчення.

Список використаних джерел

1. Добре демократичне врядування є однією з ключових реформ в Україні: URL: https://www.coe.int/uk/web/kyiv/news-event/news/-/asset_publisher/m9nDZlgeFMpW/content/good-democratic-governance-among-the-key-reforms-for-ukraine?inheritRedirect=false&redirect=https://www.coe.int/uk/web/kyiv/news-event/news?p_p_id=101_INSTANCE_m9nDZlgeFMpW&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-4&p_p_col_count=1
2. Good Democratic Governance in Ukraine: a High-level Dialogue in Strasbourg. URL: <https://decentralization.gov.ua/en/news/15727>